

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An utentes dispensatione à superiore facta sine causa peccent? Et an peccet gravior legislator injusta dispensatione secum utendo, quam subditus? Et an legislator in tali casu peccet duplici ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. XII.

Sup. hęc prima dicitur huius tituli supra in Ref. 9. §. 1. cursum postmedium, & illi vti, & in Ref. 10. §. vlt. post medium, vers. licet postea, & lege etiã doctrinam Ref. 2. not. seqq. & infra ex Ref. 5. §. 2. supra in tr. 1. Ref. 27. §. Con esta Opinon. Sup. hoc legillatore supra in Ref. 8. §. Ex his inferur, & infra carẽ in Ref. seq.

An venies dispensatione à Superiore facta sine causa peccent.

Et an peccet grauius. Legillator iniusta dispensatione secum vtendo, quam subditus?

Et an Legillator in tali casu peccet duplici titulo, vno eam non reuocando, dum potest: altero ea vtendo?

Ex part. 8. tr. 3. Ref. 9.

§. I. Peccare saltem venialiter, docet Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 7. n. 109.* Quoniam licet talis non peccet contra legem humanam, quæ per dispensationem etiam iniustam tollitur, peccat tamen contra legem naturalem, quæ dicitur, non debere partem absque legitima causa à toto discordare. Ceterum notant huius nostræ sententiæ authores, tale peccatum in subdito non excedere malitiam culpæ venialis. Conueniunt tamen grauius peccare legillatorem, iniusta dispensatione secum vtendo, quam subditum: tum quia legillator peccat duplici titulo, vno eam non reuocando, dum potest; altero ea vtendo: subditus verò vno tantum titulo ea contra legem naturalem vtendo. Tum quia grauius est, & rationi disformius, vt caput, quod reliqua membra sua virtute, & exemplo regere, & ad bonum publicum per legis obseruantiam promouere, & animare debet, ab eis discordet, quam vt vnum priuatum membrum ab alio. Ita ille, cui adde Sanchez *lib. 8. disp. 18. n. 12. Salas de legib. disp. 20. sect. 6. n. 52. Syluium in part. 2. q. 97. art. 4. & alios.*

2. Sed mihi magis placet contraria sententia quam tuctur Gordon. *in sum. lib. 2. quest. 13. cap. 5. n. 4. Pontius lib. 8. cap. 14. num. 5. Suarez de leg. lib. 6. cap. 19. n. 14. Vasquez disput. 178. cap. 4.* Et ratio est, quia non peccat contra legem positiuam, quæ iam non est, neque etiam contra naturalem, quia dispensator non tenetur ex iure naturæ se aliis conformare; habet enim causam legitimam exemptionis, scilicet dispensationem validam, etiam si illicitè obtentam. In quo est valde diuersa ratio subditi, & superioris. Superior namque vtens dispensatione sibi sine causa in lege concessa peccat, quia tenetur dispensationem reuocare, & potest: at subdito non incumbit tale onus. Neque etiam esse potest peccatum, quia cooperatur dispensationi iniquè à superiore concessæ, quia solum cooperatur, cum petita iam, & concessa vtitur illa, qui vsus non videtur specialiter esse prohibitus.

RESOL. XIII.

An si Superior sine causa secum dispensaret esset licitus vsus talis dispensationis, vt de subdito superioris diximus? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 10.

§. I. Respondet negatiuè Granad. *in part. 2. conuersion. 7. r. 3. part. 2. disp. 17. sect. 3. n. 28.*

& ita asserit, quod si sine causa superior secum dispensauisset in lege, non posset licitè vti illa; quia semper manet obligatus, saltem ex vi iuris naturalis ad seruandam legem, ita vt caput concordet cum membris, quæ adhuc tali lege obligabantur; si verò dispensasset cum subdito, posse istum licitè, vti dispensatione, quia iam verè exemptus est à lege pro tempore, quò durat dispensatio, & nec est in eius potestate reuocare dispensationem, nec ad ipsum spectat obligatio concordandi cum ceteris subditis legem obseruantibus, nisi fortè per accidens, quando inde

ocurrerit scandalum, aut aliud damnum, quod subditus vitare teneretur. Ita Granad. cui adde Vasquez *disp. 178. c. 4. Salas de legib. disp. 20. sect. 5. num. 60. & Stat. lib. 9. cap. 19.*

2. Putant igitur hi Doctores hanc legillatoris dispensationem esse inutilem, & nullam, tum quia tenetur iure naturali, quoties causa non excusat, seruare suam legem. De hoc autem iure dispensandi potestate caret; tum quia hæc naturalis lex, est huic legillatori lex superioris: de lege autem superioris non potest, vt supra dixi, inferiori dispensare sine causa; ergo sic dispensans, dispensaret de lege non sua: quod sine causa irritum esset.

3. His tamen non obstantibus, contrariam sententiam tenet Amicus *tom. 5. disp. 6. sect. 7. n. 109.* cum Caiet. *in part. 2. quest. 96. artic. 5.* Probat hanc suam sententiam; nam aliqui deteriores conditionis foret Princeps, quam ipsi subditi. *Secundò*, quoniam, vt ipsemet Suar. concedit, si lex sit de irritando aliquo contractu, vel inhabilitanda persona, tales effectus non incurrantur à Principe iniuste secum dispensato. Velut si Pontifex sine causa secum dispensaret in matrimonio, & in gradu iure humano prohibito, tale matrimonium à Pontifice contractum esset ratum, & validum etiam si contra legem naturalem peccaret, non conformando se vt caput reliquo corpori. *Tertiò*, quoniam eodem modo ab obligatione legis fit immunis Princeps sine causa dispensatus, ac ipse subditus: ergo si valida est dispensatio subditi sine causa data, valida etiam erit dispensatio Principis sine causa secum facta. Consequentiã patet: nam validitas dispensationis rectè colligitur ex liberatione à lege: quemadmodum è contra, inualiditas dispensationis colligitur ex non liberatione à lege. Antecedens probatur: nam non idè subditus sine causa dispensatus liberatur à lege, quia illam non seruando, culpam & reatum poenæ non incurrat, cum hæc incurrat vi legis naturalis, quæ per sublationem humanæ non tollitur: sed quia non incurrit proprios effectus legis humanæ, qui sunt obligare ad determinatam poenam, irritare actus, inhabilitare personas, & huiusmodi. Atqui hæc eodem modo non incurrantur à Principe sine causa secum dispensato, atque ab ipso subdito: ergo eodem modo Princeps, ac subditus sine causa dispensatus est immunis à lege; Vt si Princeps sine causa secum dispensaret in solemnitate testamenti, vel Papa in matrimonio, eodem modo in vtroque Principe actus esset ratum, & validus, atque in subdito sine causa dispensato.

4. Confirmatur; quia nullus assignari potest effectus legis humanæ, quem incurrat Princeps sine causa secum dispensatus, & non incurrat subditus etiam sine causa dispensatus: igitur non minus valida dispensatio Principis cum se ipso, quam cum subdito sine causa facta. Antecedens probatur: nam effectus legis humanæ, est violatio iuris humani, si ea non seruetur, in obedientia, incurfus taxatæ personæ, irritatio actus, inhabilitatio personæ: nullum autem ex his effectibus incurrit Princeps sine causa secum dispensatus, sed effectus dumtaxat legis naturalis, qui sunt culpa, & reatus poenæ in communi, si violetur: ergo.

5. Ad fundamentum Suarez, concedo Principem ad propriam legem seruandam non obligari immediatè à sua voluntate, sed à legē naturali, & rationis dictamine, cui per iniustam dispensationem non derogatur: nego tamen hinc sequi, non posse validè secum sine causa dispensare, vt potest cum subditis, ob rationes supra assignatas: sed ad summum hinc tantum sequi, Principem, siue in propria lege secum dispenset, siue non dispenset, eam non seruando, nunquam eos effectus incurtere, qui pendet ex pura lege

Superius in Resolutionibus positus in annot. Ref. præterita, & in ipsamet Ref. Sup. hoc in Ref. præterita ad lin. 9. & supra in Ref. 8. §. Ex his inferur.